Profielwerkstukgids
VWO

pius x college

Handleiding voor leerlingen/docenten

Schooljaar 2026/2027

Inhoudsopgave

Opmerking vooraf	3
Tijdschema	4
Doel van contactmomenten	5
Keuze van partner, vak en begeleider	6
Het onderwerp, de onderzoeksvragen, plan van aanpak + logboek en (eind)presentatie	7
Beoordeling	9
Bijlagen	
1 Belangrijke afspraken over het pws	10
2 afsprakenblad (ook digitaal)	11
3 logboek	11
4 meer informatie over profielwerkstuk	13 en 14

Opmerking vooraf

Het profielwerkstuk (soms afgekort tot pws) is een bijzonder onderdeel van je eindexamen. Op het Pius X College hebben we ervoor gekozen het profielwerkstuk in tweetallen te laten maken, uitzonderingen daarop zijn heel incidenteel mogelijk, na toestemming van de profielwerkstukcoördinator.

Officieel in het Eindexamenbesluit staat vermeld: "Het profielwerkstuk is een werkstuk, een presentatie daaronder begrepen, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in het desbetreffende profiel."

Samen met een medeleerling voer je dus een onderzoek uit voor een (profiel)vak en na enkele maanden presenteer je de conclusie(s). Als profielvak telt elk vak dat tenminste 400 studielasturen omvat. Je kunt dus geen profielwerkstuk maken in de vakken ckv, maatschappijleer, LO, levensbeschouwing.

Het hele proces van onderzoek, schrijven en (eind)presentatie doe je zo zelfstandig mogelijk, weliswaar in tweetallen. Op deze manier kun je laten zien dat je in staat bent een onderzoek op te zetten, uit te voeren, bronnen te raadplegen en/of experimenten te doen en hierbij samen te werken en een goede organisatie en communicatie te voeren. Tenslotte moet je de conclusie(s) op een goede wijze presenteren aan de begeleidende docent en anderen. Voor deze avond worden je ouders, mentoren en alle 5 vwo leerlingen uitgenodigd. Voor de 5 vwo leerlingen vormt deze avond de (verplichte) start van hun profielwerkstukproces.
Het zijn allemaal belangrijke vaardigheden die je ook bij een vervolgstudie nodig zult hebben. Je laat met een profielwerkstuk dus eigenlijk zien dat je klaar bent voor een volgende stap in je onderwijs-leven.

De presentatieavond staat (onder voorbehoud) gepland **op maandag 8 maart 2027.** Na deze avond stopt het pws-proces. Wettelijk dient het profielwerkstuk ook afgerond te zijn voordat je aan Centraal Eindexamen (CSE) mag deelnemen.

In deze gids vind je alle informatie die je nodig hebt:
Waar moet een onderzoek aan voldoen? Welke onderzoeksfases zijn er en wat moet wanneer af zijn? Hoe wordt je begeleid en beoordeeld door je docent?
Belangrijk is om je te realiseren dat zowel inhoud (product) als het verloop van het onderzoek (proces) wordt beoordeeld.

Voor de zomervakantie van 2026 is de keuze gemaakt met wie je het pws maakt, voor welk vak en welke docent jullie gaat begeleiden. Met de docent bespreek je ook voor de zomervakantie op welke zaken je moet gaan letten, hoe jullie de voortgang (proces) aan de docent laten zien en wanneer jullie afspreken en op welke manier jullie met elkaar communiceren.

Er staat 80 uur voor een profielwerkstuk. Omdat het pws deel uitmaakt van het eindexamen is in deze gids ook een gedeelte opgenomen met belangrijke afspraken rondom het pws.

Let op: eenmaal begonnen aan het traject van een profielwerkstuk dien je dit t/m de eindfase af te ronden, ook bij eventueel doubleren. Herkansen is niet mogelijk.

Tijdschema profielwerkstuk 2026-2027

Bij het maken van een pws worden de volgende fases onderscheiden:

Oriëntatiefase

maandag 23 februari 2026	uitleg pws;
maandag 2 maart 2026	presentatie-avond; keuze van partner, vak en onderwerp
vanaf 2 maart 2026	begeleidende docenten benaderen
< vrijdag 27 maart 2026	Inleveren keuzeformulier bij profielwerkstukcoördinator (= Karel Theuws)

Formulier moet paraaf van begeleidende docent bevatten !

vrijdag 3 april 2026	indeling groepen en begeleidende docenten uiterlijk bekend
< vrijdag 22 mei 2026	eerste contactmoment afspraak. Hier worden door begeleider met pws-groepje verdere werkafspraken gemaakt.

Onderzoeksfase

Juni 2026	aan de slag met informatie verzamelen; plan van aanpak opstellen
< zomervakantie 2026	tweede contactmoment met begeleider maken; afspraak maken voor derde contactmoment.
september 2026	derde contactmoment met begeleider maken; evt. afspraak maken voor vierde/vijfde contactmoment Begeleiders vullen voortgangsformulier in voor leerlingen en pws-coördinator

Ontwerp-/schrijffase

december 2026/januari 2027	volgens afspraak met begeleider inleveren concept/kladversie

Beoordelingsfase

januari/februari 2027	Binnen drie weken terugkoppeling van begeleider naar leerlingen. Aan de hand van de terugkoppeling kunnen de leerlingen verbeteringen/aanvullingen aanbrengen.

Presentatiefase

maandag 8 maart 2027*	Presentatieavond profielwerkstuk + inleveren eindversie
vrijdag 19 maart 2027*	Definitieve eindbeoordeling begeleider; Invoeren eindcijfer

* Data onder voorbehoud

Doel van contactmomenten

Om de voortgang goed in de gaten te houden, dien je een aantal vaste momenten met je begeleiders af te spreken.
Dat zijn:

Contactmoment 1	vóór 22 mei 2026
Contactmoment 2	vóór zomervakantie 2026
Contactmoment 3	september 2026

(evt contactmomenten 4 en 5) periode oktober 2026-januari 2027; afspreken met je begeleider)

Inleveren concept/kladversie	december 2026/januari 2027
Terugkoppeling daarop	drie weken later
Presentatieavond	maandagavond 8 maart 2027 (o.v.b.).

Tijdens alle contactmomenten en inlevermomenten dienen jullie een (digitaal) verslag te maken en dit te delen met jullie begeleider. Mogelijk krijg je daarop (ook digitaal vastgelegd) feedback. Daartoe is in deze gids ook een bijlage (bijlage 3) opgenomen. Op deze manier heb je de basis van je logboek. Het is belangrijk dat je deze momenten goed met elkaar en met de begeleider afspreekt en de gemaakte afspraken noteert in je logboek. Deze bijlage 3 kun je ook digitaal van je begeleider krijgen.
Te lang geen overleg of contact hebben met je begeleider is vaak geen goed teken. Zorg er dus voor dat je regelmatig overleg inplant.
Let wel: als leerling dien je zelf het initiatief te nemen voor een contactmoment! Indien dit niet tijdig gebeurt heeft dat invloed op je beoordeling van het proces.

Keuze van partner, vak en begeleider

a. Partner
   Aangezien het profielwerkstuk in tweetallen gemaakt moet worden, ligt het voor de hand om te beginnen met het kiezen van een partner. Je moet langere tijd gaan samenwerken, dus de keuze is best belangrijk.
   Het is in ieder geval van belang dat je een partner uitkiest met wie je goed kunt samenwerken. Alleen in uitzonderingsgevallen kun je, na overleg met de profielwerkstukcoördinator, het profielwerkstuk alleen maken.
   De eindbeoordeling kan, in voorkomende gevallen, individueel geschieden.

b. Vak
   De keuze van het vak waarvoor je het profielwerkstuk wil maken is beperkt tot een profielvak uit het gekozen examenprofiel. Bij een aantal exacte vakken dien je een eigen experiment te combineren met literatuuronderzoek. Laat de begeleider hierover een toelichting geven.
   Kies voor het profielwerkstuk geen extra vak! Wanneer je dat zou laten vallen kan het namelijk niet meetellen als profielwerkstukvak.

c. Begeleider
   Je bent, binnen het gekozen vak, vrij om een docent als begeleider te kiezen. Het is belangrijk om een docent te kiezen, die qua begeleidingsstijl aansluit op jouw/jullie leerstijl. Om het overleg te vereenvoudigen kan het handig zijn een docent te vragen waarvan je ook les hebt, maar dit is geen vereiste. In nauw overleg met de begeleidende docent maak je steeds afspraken over de communicatie en de beoordelingseisen.

Voor zowel de keuze van het vak, als voor de keuze van de begeleider geldt dat deze beperkt wordt door de beschikbaarheid van docenten als begeleider. Afspraak binnen Pius X-college is dat een pws begeleider les geeft aan de bovenbouwklas en maximaal 6 profielwerkstukken per jaar begeleidt. Dit betekent dat je als volgt te werk moet gaan: (zie ook keuzeformulier>bijlage 4). Dit formulier krijg je op een los blaadje aangeboden.

- eerst bij de docent die het vak van je keuze geeft een “claim” op een begeleidingsplaats vastleggen. Dat doe je door de docent een paraaf te laten zetten op het keuzeformulier/voorkeur 1.
- Als dat niet mogelijk blijkt te zijn, terugvallen op een reservekeuze/voorkeur 2.
- De profielwerkstukcoördinator verdeelt aan de hand van de binnengekomen formulieren (inleveren uiterlijk vrijdag 27 maart 2026) de leerlingen over de beschikbare docenten.
- Leerlingen die niet tijdig aanmelden krijgen een vak en/of een vakdocent toegewezen.
- Ga in ieder geval niet verder met de voorbereidingen, zolang niet zeker is dat je ook echt bent ingedeeld (uiterlijk bekend op 3 april 2026).

Het onderwerp, de onderzoeksvragen, plan van aanpak + logboek en (eind)presentatie

Over onderwerp, hoofd- en deelvragen, plan van aanpak, logboek en eindpresentatie is heel veel te vertellen. Omdat deze aspecten van geval tot geval (mogen) verschillen volstaan we met een korte opsomming.
Wanneer je/jullie of je begeleider het nodig vinden om daar meer informatie over te krijgen kunnen ze bij de profielwerkstukcoördinator terecht.

a) Onderwerp
Binnen het gekozen profielvak mag je elk onderwerp bepalen. Tip is om een onderwerp te kiezen waarvoor je allebei belangstelling hebt. Je zult er tenslotte ruim een halfjaar mee bezig zijn !
Het onderwerp kan uiteraard van alles zijn, maar denk bij het bepalen van je onderwerp zeker al aan de volgende stappen:
Wat wil ik van het gekozen onderwerp onderzoeken? Waarom wil ik dat?
Hoe wil ik dat onderzoeken? Wat heb ik daarvoor nodig?
En niet onbelangrijk: Is mijn voornemen uitvoerbaar?
In de praktijk gaat het bepalen van een onderwerp samen met de eerste verkenning van de onderzoeksvraag.

Tip: denk bij het bepalen van het onderwerp aan eerdere (praktische) opdrachten op school; ga (samen) brainstormen en schrijf alle mogelijke onderwerpen op; streep enkele dagen later onderwerpen en trefwoorden weg; soms kan het kiezen van een onderwerp te dicht liggen tegen een vervolgopleiding waar je aan denkt.

b) Onderzoeksvragen/hoofd- en deelvragen
Een goed geformuleerde onderzoeksvraag (ook wel hoofdvraag genoemd) is een belangrijke voorwaarde om een goed profielwerkstuk te kunnen maken. Het motto hierbij luidt: inperken en afbakenen.

Een onderzoeksvraag wordt onderverdeeld in deelvragen, zodat je het onderzoek als het ware in kleine stukjes hakt. Deze onderverdeling kun je later als hoofdstukindeling laten terugkomen. Een goede onderzoeksvraag voorkomt dat je zijpaden inslaat en dat je uit de beschikbare informatie kunt selecteren wat je wel en niet gebruikt. Durf dat ook !
Maak goede keuze's, gebaseerd op je onderzoeksvraag en deelvragen.

Er zijn verschillende soorten onderzoeksvragen:
- *beschrijvende of beeldvormende onderzoeksvragen* ("beschrijving van persoon of gebeurtenis. Let op: het gevaar van een veelheid aan informatie is groot !")
- *vergelijkende onderzoeksvragen* ("op zoek naar overeenkomsten en verschillen")
- *verklarende onderzoeksvragen* ("hoe komt het dat….?")
- *waardebepalende of evaluatieve onderzoeksvragen* ("na onderzoek is gebleken dat….")
- *voorspellende onderzoeksvragen* ("je stelt een hypothese op en onderzoekt of dat zo is")
- *probleemoplossende onderzoeksvragen* ("voor het probleem…..is volgens mij de oplossing……")

Het is de bedoeling dat je tijdens het eerste en/of tweede contactmoment samen met je begeleider de onderzoeksvraag vaststelt. Hoe groter daarbij jullie inbreng is, hoe beter dat in de beoordeling zal uitvallen.
Uiteraard kan het voorkomen dat je in de loop van je onderzoek he onderzoeksvraag en deelvragen moet bijstellen. Ook dit doe je in overleg met je begeleider.

c) Plan van aanpak + logboek
In het plan van aanpak beschrijf je de uiteindelijk gekozen onderzoeks- en deelvragen, de voorgenomen werkwijze en middelen (hoe ga je het onderzoek uitvoeren en wat heb je daarvoor nodig) en de informatiebronnen (welke boeken, artikelen, websites, bestaande onderzoeken ga je raadplegen om informatie)
Tevens beschrijf je de taakverdeling en het tijdsplan ("wie doet wat en wanneer moet wat klaar zijn?"

Dit plan van aanpak vormt het begin van je logboek. Vanaf het opstellen van het plan van aanpak leg je in dit logboek vast wie, wat, wanneer gedaan heeft en hoe dat verlopen is. Het logboek is voor jullie een hulpmiddel om de activiteiten te overzien en voor de begeleider een hulpmiddel om het gevolgde proces mede te beoordelen.
In het logboek staan dus zaken als datum, gewerkte tijd, plaats, de werkzaamheden en een korte evaluatie ("wat ging goed/fout en waarom?")
Het logboek moet je bij elk contactmoment met je begeleider bij je hebben en kunnen toelichten. Voor <u>een voorbeeld</u> zie bijlage 4

d) De eindpresentatie
Nadat je van je begeleider na het inleveren van de klad/conceptversie van he profielwerkstuk mogelijk feedback hebt gekregen (zie tijdschema) is het tijd om naast schrijven van de definitieve versie de eindpresentatie voor te bereiden. Voor deze avond (maandag 8 maart vanaf 18.30 uur) wordt er een indeling gemaakt in presentatie-ronden. Ieder groepje is ingedeeld in één ronde en kan in de andere ronde kennisnemen van het werk van anderen. Ook de ouders, mentoren en leerlingen uit de voor-examenklas zijn deze avond van harte welkom.
De eindpresentatie heeft de volgende kenmerken:
- de duur ligt tussen de tien en vijftien minuten (beslist niet langer !)
- de presentatie bestaat uit een mondelinge toelichting, ondersteund door b.v. een PowerPointpresentatie, een tentoonstelling, een flap-over, een model, een filmfragment of iets dergelijks. Er is van alles mogelijk, maar het moet kort en ondersteunend zijn.
De eindpresentatie is als het ware een samenvatting van het onderzoek.
Na afloop van de presentatie kun je vragen verwachten als:

- Waarom heb je dit onderwerp gekozen ?
- Wat was de belangrijkste onderzoeksvraag ?
- Welke problemen/successen kwam je tegen bij het onderzoek ?
- Wat is de belangrijkste conclusie ?
- Wat heb je ervan geleerd ?
- Welke tips heb je voor leerlingen die nog moeten beginnen ?

Beoordeling

Er kan niet één standaard beoordelingsmodel gegeven worden, omdat de criteria en voorwaarden nu eenmaal per vak, en soms per onderzoek zullen verschillen. **Er is daarom voor gekozen dat vanaf de start van de samenwerking tussen jullie en de begeleider duidelijk wordt afgesproken aan welke voorwaarden het onderzoek moet voldoen.**

Bij de beoordeling kunnen en/of mogen de volgende zaken een rol spelen:

- Inbreng van de leerlingen bij het opstellen van onderzoeksvraag en deelvragen
- Inbreng van de leerlingen bij het opstellen van het plan van aanpak + logboek
- Originaliteit van het onderwerp
- Het omgaan met afspraken, houden aan tijdsplanning
- Hoeveelheid, kwaliteit en diversiteit van gebruikte bronnen en materialen
- Niveau en inhoud van kladversie/eindversie
- Taalgebruik
- Gebruik van afbeeldingen in brede zin (foto's, tijdlijn, kaartjes, e.d.)
- Kennis van onderwerp tijdens eindpresentatie
- Presentatie-vaardigheid, enthousiasme

Het is van groot belang met bovenstaande lijst steeds met je begeleider goed af te spreken (en op te schrijven !) waarop en hoe je beoordeeld wordt

Er zijn in feite een drietal momenten aan te wijzen waarop een (tussen)beoordeling kan plaatsvinden, te weten:

1) Een go/no go beoordeling voor de zomervakantie, wanneer het onderzoeksplan wordt ingediend. Deze beoordeling is geen cijferbeoordeling, maar het niveau van het onderzoeksplan dient een rol te spelen in de uiteindelijke beoordeling
2) Het inleveren van de kladversie. Na lezing hiervan dient de begeleider een voorlopig cijfer te noemen en de leerlingen tevens te voorzien van mogelijke tips ter verbetering/aanvulling van het profielwerkstuk.
3) Na inlevering van de eindversie stelt de begeleider voor zichzelf een voorlopig cijfer op
4) Na de presentatieavond geeft de begeleider de leerlingen een definitief eindcijfer

Bijlage 1; Belangrijke afspraken over het profielwerkstuk

1. Kandidaten maken een profielwerkstuk dat betrekking heeft op minimaal één van de gekozen profielvakken.
2. De uitvoering van het profielwerkstuk gebeurt in tweetallen. Uitzonderingen hierop kunnen alleen door de profielwerkstukcoördinator in overleg met de directeur havo/vwo worden toegestaan. Prestaties kunnen ook bij werk in tweetallen individueel worden beoordeeld.
3. De keuze voor het vak en de begeleider van het profielwerkstuk is in principe vrij, maar wordt beperkt door de beschikbaarheid van docenten als begeleiders. Indien nodig kan de profielwerkstukcoördinator na overleg met de directeur havo/vwo en betrokken docenten van de keuze van leerlingen afwijken.
4. Er worden drie vormen van eindversie onderscheiden:
    a. Schriftelijke eindversie (een onderzoeksverslag, een essay, een artikel, een recensie etc.)
    b. Mondelinge eindversie (een referaat, een spreekbeurt, een forumdiscussie, een posterpresentatie etc.)
    c. Overige eindversies (video-opname, computerdemonstratie, een theatrale uitvoering, een maquette presentatie etc.

    Naast de uitvoering van een eindversie dient elke leerling deel te nemen aan de gezamenlijke presentatieavond, waarop elke groep hun profielwerkstuk nogmaals toelicht.
5. Voor elk profielwerkstuk zijn een aantal contactmomenten met de begeleiders vastgelegd (zie tijdschema). Daarnaast kunnen de begeleider en/of de leerlingen indien gewenst meer contactmomenten afspreken.
6. Zowel het proces als het product worden beoordeeld. Bij alle beoordelingen dient vooraf voor alle betrokkenen duidelijk te zijn wat er beoordeeld wordt, aan de hand van vooraf vastgelegde beoordelingsmodellen.
7. Zowel bij de tussenverslagen als bij het eindproduct moet er sprake zijn van zelfgeschreven materiaal. Wanneer je, zonder bronvermelding, gebruik maakt van geschreven materiaal van anderen is dit plagiaat. Ook het gebruik van chat GPT of vergelijkbare hulpmiddelen is verboden. In beide gevallen spreken we van fraude, met gevolgen voor je eindbeoordeling !
8. Wanneer tijdens de contactmomenten blijkt dat het niet verantwoord is met het onderzoek verder te gaan worde de profielwerkstukcoördinator ingeschakeld. In overleg met de directeur havo/vwo worden dan passende maatregelen getroffen. Deze kunnen inhouden dat de kandidaat de toegang tot de lessen ontzegd wordt en in die tijd aan het profielwerkstuk werkt totdat hij/zij aan de verplichtingen voldaan heeft. De daardoor gemiste lestijd wordt in eigen tijd ingehaald. Deze afspraken worden gemeld aan de ouders/verzorgers van de betrokken kandidaat
9. Het profielwerkstukcijfer maakt op vwo deel uit van het combinatiecijfer. De vakken ckv, maatschappijleer vormen met het profielwerkstuk elk een derde deel van het combinatiecijfer.
    De afzonderlijke deelcijfers worden eerst afgerond op een heel cijfer
    Omdat de deelcijfers van het combinatiecijfer niet lager mogen zijn dan 4.0, dient het pws met tenminste een 3.5 te worden afgerond. Wanneer de begeleider een eindcijfer < 3.5 voorziet of wanneer tijdens de contactmomenten blijkt dat het niet verantwoord is met het onderzoek verder te gaan worde de profielwerkstukcoördinator ingeschakeld. In overleg met de directeur havo/vwo worden dan passende maatregelen getroffen.

Bijlage 2 Afsprakenblad

De afspraken op dit blad worden door de leerlingen en hun begeleidend docent tijdens elk contactmoment samen ingevuld. De leerlingen verwerken dit blad in hun logboek en hebben zodoende bij inleveren van de eindversie van het profielwerkstuk tevens het proces van het profielwerkstuk vastgelegd.
Om de verwerking te vereenvoudigen krijgen alle betrokkenen (leerlingen en begeleidende docenten) dit afsprakenblad ook digitaal.

Naam leerlingen: Naam docent:	
Datum contactmoment:	
Afspraken rond voortgang? Wat moet wanneer af zijn?	
Afspraken volgend contactmoment:	
Beoordeling/ beoordelingscriteria	
Overige afspraken	

Bijlage 3 Logboek

Behalve het profielwerkstuk dien je als groep ook een gezamenlijk logboek bij te houden. Onderstaand <u>een voorbeeld</u> van een format van een logboek.

Naam leerlingen:

Profielwerkstuk werktitel:

Naam begeleider:

Datum	Wat heb je gedaan ?	Wat ging goed/fout en waarom?	Wat heb je geleerd ?	Wat zou je volgende keer anders doen ?	Welke afspraken zijn er gemaakt ?

Bijlage 4; Meer informatie over profielwerkstukken ?

Om je profielwerkstuk voldoende of juist nog meer diepgang te geven kun je terecht bij universiteiten en hogescholen. Zij kunnen vaak ook ondersteuning bieden bij een onderzoek in het kader van het profielwerkstuk. Ook bij de profielwerkstukcoördinator kun je terecht met vragen over het profielwerkstuk.

Hieronder staan kernachtig nog een aantal belangrijke momenten en regels vermeld:

-profielwerkstuk maakt onderdeel uit van het combinatiecijfer en is daarmee onderdeel van je eindexamen

-werkwijze, afspraken en beoordeling staan vermeld in de profielwerkstukgids, die je op naam aan het begin van het proces krijgt uitgereikt

-zorg dat je zelf het initiatief blijft nemen in het maken van contactmomenten met je begeleider.

-zorg voor een (digitale) verslaglegging van alle contactmomenten, deel deze met je begeleider, zodat er geen misverstand kan bestaan over de afspraken.

-neem bij problemen eerst contact op met je begeleider. Indien nodig schakel je ook de profielwerkstukcoördinator in.

Bijlage

Keuzeformulier profielwerkstuk vwo Voorkeur 1

Naam:……..	E-mailadres:…….	Mentor:
en		
Naam: …….	E-mailadres:…….	Mentor:
Vak: ……	Profiel:.....	
Onderwerp: …….		
Motivatie: ……..……..		
Naam begeleidende docent: ……..		
Opmerkingen en paraaf van de docent: ……		
Inleverdatum: …..		

Voorkeur 2

Naam:……..	E-mailadres:……	Mentor:
en		
Naam: …….	E-mailadres:……	Mentor:
Vak: ……	Profiel:	
Onderwerp: …….		
Motivatie: ……..……..		
Naam begeleidende docent: ……..		
Opmerkingen en paraaf van de docent: ……		
Inleverdatum:…..		

Ingevuld en ondertekend door vakdocent inleveren bij de profielwerkstukcoördinator vwo, Karel Theuws.
<u>uiterste datum</u> inleveren vrijdag 27 maart 2026